

De Ursulakapel

Welkom

Tussen de grote monumentale kerkgebouwen van Roermond verdient de Ursulakapel haar eigen plekje. Niet alleen als architectonisch gaaf en zeldzaam ontwerp, maar ook als laatste restant van het voormalige Ursula-klooster dat herinnert aan het werk van de Ursulinen voor stad en regio. Ter introductie iets over de geschiedenis van dit markante **neogotische** bouwwerk.

Nieuwe kapel

In 1903, bij het gouden jubileum van de tweede vestiging van de Ursulinen in Roermond, werd het idee gelanceerd om een loterij te organiseren. De (oud-)leerlingen uit binnen- en buitenland konden daarmee bijdragen aan de bouw van een nieuwe kapel. Deze zou toegewijd worden aan het Heilig Hart. Door de groei van klooster en pensionaat was de oude kapel uit 1878 te klein geworden.

Roermond herbergde in die tijd de ateliers van de befaamde bouwmeester Dr. Pierre Cuypers. Zijn zoon ir. Jos Cuypers stond aan het hoofd van deze werkplaatsen. Logisch dat de zusters bij hen te rade gingen voor het ontwerp van een nieuwe kapel.

Jos Cuypers

Jos Cuypers ging na zijn middelbare schoolopleiding studeren aan de Polytechnische School te Delft. In vier jaar tijd behaalde hij daar zowel het diploma voor bouwkundig als voor civiel ingenieur. Na een jaar praktijk en een studiereis die hem door een groot deel van Europa voerde, trad hij in 1885 bij het bureau van zijn vader in dienst. Zijn taak was vooral het bouwklaar maken van de door zijn vader opgestelde plannen. In 1888 ontwierp hij zelfstandig zijn eerste kerk in Nes aan de Amstel. Gedurende de eerste periode van zijn loopbaan (1895-1900), toen hij nog werkte bij zijn vader en een eigen praktijk begon op te bouwen, toonde Jos Cuypers zich een volbloed neogoticus. Hoe groot zijn aandeel in de gebouwen van zijn vader was is moeilijk te zeggen. In diens werken moeten verschillende elementen van Jos afkomstig zijn. Anderzijds sluiten de werken die Jos in die tijd zelfstandig ontwierp duidelijk aan bij die van zijn vader

De Ursulakapel

Bij de bouw stond de architect voor een moeilijke opgave. Aan de linkerkant bevond zich de bestaande massieve gevel van het hoofdgebouw, aan de andere kant een blok huizen. De Ursulakapel is hier als het ware tussen geklemd. Om de voorgevel toch te accentueren werd deze rijkelijk versierd. Voor het probleem van de zijgevel van de belendende woonhuizen koos Jos Cuypers een eenvoudige maar doeltreffende oplossing: de lelijke gevel van de woonhuizen werd verborgen achter een schijnfaçade die qua indeling en metselwerk perfect aansloot bij de hoofdgevel van de kapel. En dat voor een bouwmeester die net als zijn vader schijnarchitectuur iets verachtelijks vond! Helaas werd de architectuur van de kapel in die tijd grotendeels aan het oog onttrokken door een, weliswaar zeer kunstig, gemetselde muur. De kapel maakte immers deel uit van het kloostercomplex en was voor het publiek niet toegankelijk. Op 8 april 1906 werd de nieuwe kapel door bisschop Drehmanns ingewijd.

Neogotiek uit de mode

Na de Tweede Wereldoorlog is het afgelopen met de waardering voor het werk van Cuypers. Veel steden vinden dat ze zitten met een overschot aan neogotiek. Er wordt dus heel wat gesloopt. Ook in Roermond springt men niet al te zuinig om met de neogotiek. De *Kweekschool* gaat in 1975 tegen de vlakte, de *Teekenschool* laat men lange tijd verkommeren en de Ursulinen moderniseren het interieur van de *Ursulakapel* grondig (1960). Muren en gewelven van de Ursulakapel worden wit geschilderd. De ramen in de apsis metselt men dicht. Hoofd- en zijaltaren worden vervangen en het meubilair vernieuwd. Er komt een nieuw glas-in-loodraam van Gilles Franssen boven het oksaal. Door dit alles wordt het neogotische karakter van het interieur radicaal veranderd.

Het tijl keert

Gelukkig komt er in de 70-er jaren weer wat meer waardering voor de neogotiek. De *Teekenschool* wordt uiteindelijk glorieus gerestaureerd. En wanneer de Ursulinen in 1979 de stad verlaten mag de koper alle gebouwen van het Ursula-complex slopen, maar de neogotische *Ursulakapel* moet blijven. Helaas weet niemand wat ermee dient te gebeuren en de toestand van de kapel gaat zienderogen achteruit.

Stichting Ursulakapel

In 1984 ontfermt de Stichting Ursulakapel zich over het rijksmonument dat inmiddels in een deplorabele toestand verkeert. Ze weet in korte tijd met steun van velen de kapel op te knappen en een nieuwe bestemming te geven als thuisbasis voor de Oecumenische Basisgroep Jonge Kerk, die er sindsdien wekelijks vieringen houdt voor leden en belangstellenden uit Roermond en verre omgeving.

Sindsdien heeft de kapel ook weer het nodige te verduren gehad: een brand in 1991 en een aardbeving in 1992. Inmiddels zijn we weer twee restauraties verder en de Ursulakapel ziet er weer stralend uit.

Het gebouw wordt ook regelmatig gebruikt voor andere activiteiten, zoals concerten, voorstellingen, lezingen, tentoonstellingen, enz.

Bezienswaardigheden in en om de Ursulakapel

Glas-in-loodramen

De kleurige ramen aan de linkerkant zijn oorspronkelijk. Ze zaten ook rechts, maar door oorlogsschade zijn ze daar vervangen door gewoon glas. Op een paar plekken ziet u nog een gekleurd driehoekje zitten.

De bovenste ramen zijn waarschijnlijk niet oorspronkelijk, maar we weten niet wanneer ze geplaatst zijn en wie ze gemaakt heeft. Het grote raam boven het oksaal is in 1962 gemaakt door de Maastrichtse glazenier Gilles Franssen. Het stelt de **Apocalyps** voor. Er is een aparte folder met een beschrijving van de symbolen en de teksten waarop de afbeeldingen gebaseerd zijn.

Op de Duitse website van de stichting *Forschungsstelle Glasmalerei des 20. Jahrhunderts e.V* staan ook alle glas-in-loodramen van de Ursulakapel met een korte beschrijving. Zie:

<http://www.glasmalerei-ev.de/pages/b300/b300.shtml>

Mariabeeld

In een nis op het koor (rechts) staat een Mariabeeld afkomstig uit het St. Joris Kunstatelier, Beesel: Het is gemaakt door Albert Meertens

Buitenkant

In het **timpaan** boven de ingang staat de H. Angela van Merici afgebeeld. Het timpaan is gemaakt door de beeldhouwer J. Thissen in 1906. De afbeelding stelt Angela voor terwijl ze de jeugd onderwijst. De Ursulinen wijdden zich vooral aan de opvoeding van meisjes. Hoog in de voorgevel staat een beeld van het Heilig Hart, want daaraan was de kapel oorspronkelijk toegewijd. De naam Ursulakapel ontstond pas in 1982 toen de Ursulinen al waren vertrokken.

Omgeving

Voor een beeld van de **H. Ursula** moet u iets verderop in de straat zijn: op de hoek van de Voogdijstraat en de Godsweerderstraat is het beeld opgenomen in de gevel van het Ursula appartementencomplex. Aan de overkant ligt het ommuurde Stadspark **De Kartuis**, oorspronkelijk de kloostertuin van de Caroluskapel en het klooster van de Kartuizers. U vindt er o.a. beelden van Dolf Wong, Wim Rijvers en Sjer Jacobs.

Aan het eind van de Godsweerderstraat staat de gerestaureerde **Teekenschool**, een ontwerp van Pierre Cuypers.